

AE R A E
Vulgaris
Anno 52.

dæorum religionis affectæ, & arboris illius furculus ab ethnicis censebantur. At Judæi, Gallionis responso illusi, omisso PAULO, in *Sosthenem principem Synagogæ*, qui forte Crispo successerat (a), toto impetu feruntur, eumque, vidente Gallione, *percutere* coeperunt, nullo Proconsuli, segni viro, stomacho facto: tanta homini socordia atque ignavia, ut sex facium dignitatis terrorisque oblivisceretur, seu injustum existimaret de aliena religione judicare, Ebraicarum traditionum ignarus: & Judæos adeo impudentia arrogantiaque obcæcabat, ut in conspectu Proconsulis ante tribunal Cæsaris villissimi ipsi servitia indemnatum verberare ausi fuerint (b). Refert Joannes Chrysostomus PAULI studiosissimus, eodem etiam furore illum a Judæis fuisse virgis contusum, atque affectum injuria. At PAULUS multis ibi consumptis diebus, in Syriam, (ad Cenchræas, ex voto deposita coma (c)) adnavigare

(a) S. Chrysostomus hom. 39. in Acta, Theodoretus in 1. Cor. 1. 1. Fromondus, Sanctius, Estius, alique censent, Sosthenem ideo verbera ex Judæis tulisse, quod Christianam religionem, & amicitiam PAULI profiteretur. Sunt qui credant, ipsum esse Sosthenem, cujus nomen una cum PAULO primæ ad Corinthios epistola I. 1. inscribitur. At Græcus typis editus legit: Ἐπιλαβόντες δὲ πάντες αὐτὸν Ἐβραῖοι Σοσθένην τὸν Ἀρχισυνάγωγον: Apprehendentes omnes Græci Sosthenem Principem Synagogæ, percutiebant, &c. Et licet plures optimi Codices non habeant Ἐβραῖος, & Codex Anglicus hujus vocis loco ferat Judæi, editorum tamen Bibliorum lectionem sequitur D. Augustinus epist. xciii. n. 7. nov. edit. qui hoc exemplo utitur, ad demonstrandum, impios etiam non secus ac bonos vexationibus

laceffiri posse. Consule interpretes, ac nominatim Calmetum, qui in priorem S. Chrysostomi sententiam propendens, existimat, Sosthenem licet Synagogæ Principem, amicum vel forte etiam occultum PAULI discipulum fuisse, ac propterea, quum Apostolo favore videretur, a Judæis fuisse percussum.

(b) Vide Actor. cap. xviii. a versiculo 12. usque ad 17.

(c) Cenchræa oppidum erant Corintho subditum, portuque ad mare Aegæum & Asiam petenti decorabantur. Hinc solvit Apostolus, ut in Syriam & in Palestinam navigaret. Quum versaretur Corinthi votum nuncupaverat, Nazæorum voto simile, (de quibus Num. vi. 18.) quo se obstringebant ad abstinendum a vino, cæterisque ebrietatem inducentibus, ne postis quidem vis exceptis; addebantque comam toto

AE R A E
Vulgaris
Anno 52.

vigare constituit, Aquila & Priscilla comitibus sibi adjunctis. A quibus Corinthi, ut diximus, benigne susceptus, una cum illis opus facere affueverat ex vetusta Rabbiorum consuetudine, qua addiscentes sacras litteras mechanicis etiam affuere opificiis, ad otii pestem evitandam jubebantur. Interea Apostolus ex eodem Corinthico Cenchræarum portu, gravissima ad Romanos epistola conscripta (a), (de quorum in Christiana religione progressibus tam multa audierat, ut magnopere cuperet Romam videre, Deumque sæpe exoraret, ut aliquando illuc accedere posset): Aegeo mare penitus secato, Ephesum Asiæ minoris Metropolim pervenit, relictiisque in ea urbe Aquila & Priscilla, sæpeque cum Judæis conflictatus, Cæsaream, invitis etiam Christianis discessit: quamquam brevi se reverfurum pollicitus esset: inde Antiochiam applicuit, Actor. xviii. 19. Quo temporis tractu, *Judeus quidam Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens potensque in scripturis*, Alexandria Ephesum se contulit, qui a Priscilla & Aquila melius diligentiusque edoctus *viam Domini*, Epheso Corinthum profectus est; ubi haud multo post pervenit Apostolorum Princeps, qui Italiæ urbibus perlustratis, Romaque, Claudio adhuc imperante Judæorum expulsore, prohibitus, Achajæ Ecclesias pertransibat, Corinthumque devenit hoc tempore, quum scilicet adhuc in ea civitate versaretur Apollo, quemadmodum ex priore S. Clementis PP. I. epistola ad Corinthios, colligi posse videtur (b).

PAU-

to voti spatio intonsam. Pro consueto more ad mensam hujusmodi votum producebatur, quo elapso Nazæus comam pro furibus Templi cadebat, offerebatque sacrificia in lege præscripta. His ritibus tota ea religio Jerosolymis locisque vicinis absolvabatur. Sed procul a Palestina PAULUS, voti tempore impleto, comam torondit in portu Corinthi, antequam mari se committeret, ac deinde solvit, sacrificia & reliquum voti pensum in Templo Jerosolymæ redditurus.

(a) Vid. ejusd. epist. cap. 1. v. 9. 23. & xv. 22. ac Onuphrii Panvinii Augustiniani opus de primatu PETRI & Apostolicæ Sedis potestate, in quo lib. 1. par. 3. eandem PAULI ad Romanos epistolam anno DOMINI LXXV. scriptam esse, contendit. Ven. autem Cardinalis Baronius eam ad annum DOMINI LVIII. Neronis quartum referendam esse existimat. Vide etiam notas ad Cortesii lib. 2. pag. 128.

(b) Ita enim ejusdem epistolæ n. 47. pag. 32. juxta editionem cl.

PAULUS autem Antiochiæ aliquanto tempore moratus, profectus est perambulans ex ordine Galaticam regionem, & Phrygiam, eo consilio, ut Christianos in religione confirmaret, ingenti a cunctis hilaritate exceptus, (Actor. xviii. 23.) peragratisque superioribus provinciis, rursus Ephesum contendit, cum Apollo (& PETRUS ut modo dictum est) essent Corinthi, Actor. xix. 1. Ingressus igitur Ephesum, reperit in ea civitate quosdam discipulos, a quibus quum quæsisset, num Spiritum Sanctum credentes accepissent, responderunt, ne auditione quidem accepisse, num almus Spiritus reperiretur. Quare iterum illos rogavit PAULUS, cujus nomine essent baptizati: quumque respondissent, se Joannis baptismate expiatis esse, PAULUS addidit, Joannem quidem poenitentiae lavacro expiatisse populos, eos admonentem, ut in eum, qui ipsum subsequeretur, id est in JESUM, crederent. Tunc omnes, duodecim numero domini JESU nomine baptizantur (a), sive ipsius-

el. viri Petri Constantii legitur. Sumite epistolam Beati PAULI Apostoli. Quod primum vobis in principio Evangelii scripsit? Profecto in Spiritu ad vos litteras dedit de se ipso & Cepha & Apollo, quia etiam tum diversa in studia scissi eratis. Sed varia illa inclinatio minus peccatum vobis intulit. Propendebatis enim in Apostolos celeberrimos, & in virum ab illis probatum. Aperte heic docet Clemens, Cepham, cujus PAULUS I. Cor. I. 10. meminit, non unum e septuaginta discipulis CHRISTI, sed ipsum Apostolorum Principem extitisse, qui fortasse Corinthum perrexerat eodem tempore, quo Apollo ad eam civitatem cum venisset, contulit multum cum his qui crederant: vehementer Judæos revincens publice, ostendens

que per Scripturas esse Christum JESUM. Tunc enim in contraria studia scissis Corinthiorum animis, distitantibus aliis, ego quidem sum Pauli, aliis, ego vero Apollo, aliis demum ego vero Cephæ, ubi his Pauli verbis, apostolos celeberrimos & virum ab illis probatum significari prædicat Clemens, perspicuum etiam est, eum & PAULUM & CEPHAM duos apostolos celeberrimos, quorum alterum Corinthi hoc anno cum Apollo fuerit, & Apollo virum ab utroque probatum intelligere, licet in eo loco Cephas non primus, sed tertius appelletur.

(a) Non quod unicum JESU nomen in Sacramento conferendo recitatum fuerit, sed consueta baptizandi formula: In nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti, ut proinde verba illa in nomine

ipsiusmet Apostoli manu, sive aliorum discipulorum Caii, Aristarchi, Timothei, Erasti, ac forte etiam Titi, quos secum duxerat. Quumque imposuisset eis manus, ut Confirmationis Sacramentum conferret, tamquam Apostolus & Episcopus, quibus unis id muneris reservatur, Spiritus Sanctus venit super eos; statimque linguis loquebantur variis, sibi antea ignotis, & prophetabant, futura prænunciantes, interpretantesque Scripturas. PAULUS autem per trimestre Ephesi versatus, cum Judæis disputavit, multa ac peracerba ob religionem perpeffus, & objectus etiam feris, nisi ferarum nomine, immitis homines ingenii & efferati, intelligamus, Actor. xix. 2. & seqq.

Anno DOMINI LIII.

S. PETRI Pontificatus Romani 12.

CLAUDII Cæsaris 13.

Consules (DECIMUS JUNIUS SILANUS,
QUINTUS ATERIUS ANTONINUS.)

Quum igitur PAULUS per tres menses in Ephesina Judæorum Synagoga prædicasset, tandem discedens ab eis, segregavit discipulos, quotidie disputans in schola tyranni cujusdam (viri scilicet, cui id nominis erat (a)), biennioque Asiam, Græciam

mine Domini Jesu, perinde sonent, ac initiatos fuisse baptismate a JESU CHRISTO instituto: quæ communis est nostrorum Theologorum sententia. Ex his omnibus intelligimus baptismum Joannis vim habuisse ac verborum ritum a baptismate JESU CHRISTI plane diversum. Vide Calmeti dissertat. de hoc argumento.

(a) Hæc tamen loquendi phrasis, quæ etiam in textu Græco servatur, viros aliquos in eam opinionem induxit, Tyranni nomen appellativum heic esse, quum propriis nominibus pronomem quidam jungi non soleat. Censent

igitur, Apostolum quotidianis disputationibus suis locum elegisse in eam rem aptum, a Tyranno hoc est Principe vel optimate aliquo urbis illius concessum. Sed horum sententiam debili plane fundamento inniti, censet Calmetus. Nec enim novum est, nec insuetum, ut pronomem quidam nomini proprio viri ignoti tamen, vel parum cogniti, jungatur, ut quidam Symon Cyrenæus, quidam Justus, Lazarus quidam, Tertullus Rhetor quidam &c. Sane Tyranni nomen plures apud veteres gerebant. Meminit Suidas Tyranni cujusdam Rhetoris

AE R AE
Vulgaris
Anno 53.

ciamque multis ad illum confluentibus edocuit. Ejus interim fama ac sanctitas stupendis prodigiis crescebat, tactis in venerationem admirationemque agminibus populorum: ita ut etiam super languidos (inquit S. Lucas) deferrentur a corpore ejus sudaria, & semicinctia, & recedebant ab eis languores, & spiritus nequam egrediebantur, mugientibus falsorum deorum simulacris in ararum squalore, *Actor. XIX. 12.* Movit miraculum invidiam & cupidinem simul septem Scœvæ principis Sacerdotum filii Judæis, ad experienda arcana. Itaque facto periculo, num id quoque sibi liceret in gloriam sui, placuit juvenibus nomen JESU in eos, qui habebant spiritus malos invocare his verbis: *Adjuro vos per JESUM*, quem Paulus prædicat. Respondens autem spiritus nequam, se & JESUM & PAULUM nosse, illos, qui essent ignorare (a), ruit in illos homo, in quo erat demonium pessimum, & dominatus amborum, atque adeo contra eos invaluit, ut nudi, multisque icti vulneribus de domo illa profugere coacti fuerint. Hinc ingenti terrore incolis Judæisque injecto, omnes CHRISTI nomen ad astra tollunt, multi Christianæ militiæ mancipantur, multi antea facta scelera flebiliter confitentur, alii in investigandis naturæ arcanis in multa librorum farragine diu distenti, libros in conspectu populi comburunt, sive ut sacri historici verbis utar, multi qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros & combusserunt coram omnibus, & computatis pretiis illorum, invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta millium cum iisdem

& Sopsistæ. Præterea Tyranni appellatio jam tunc invidiæ magis patebat, quam ut Principi aliquin laudabili daretur, eaque non nisi supremo Principi tribuebatur, quorum nullus tunc Ephesi agebat.

(a) Frequens est apud veteres Patres sermo de virtute Christianæ adjurationis. Tradit S. Justinus Apolog. pro Relig. Christiana, trepidare Demones, au-

. . . . Torquetur Apella,
Nomine percussus CHRISTI, nec fulmina verbi
Ferre potest. Agitant miserum tot verbera linguæ
Quot laudata DEI resonant miracula CHRISTI.

dito nomine JESU CHRISTI, & virtuti adjurationum cedere. Addit Tertullianus in Apologet. resistere Demones coram Christianis non posse, coactosque fateri imbecillitatem suam, ubi nomine CHRISTI urgentur; quare colligit: Credite illis cum verum de se loquantur, qui mentientibus creditis. Prudentius Apotheos, contra Judæos

AE R AE
Vulgaris
Anno 53.

dem libris absumptam (a). His ita PAULUS gestis, divino numine præmonitus, Macedonia atque Achaja lustratis, ire decreverat Hierosolymam, quod intelligeret quum eo accessisset, Romam sibi eundum fore (b). Sed in hoc decreto, condemnato Cumano, ac Felice Judææ Procuratore a Claudio iterum constituto, quam cum jure gladii Provinciam una cum Samaria & Galilæa administraret, facta est illo tempore turbatio non minima de via Domini. Quamobrem præmissis Timotheo & Erasto ministrantibus sibi in Macedoniam, ipse remansit ad tempus in Asia: ubi Apollo cum aliis fratribus ad ipsum PAULUM ab urbe Corinthi advenientibus, acceptis Corinthiorum litteris, priorem scripsit ad eos epistolam. In ea Corinthios redarguit de seditione, simulque quod perniciosâ libertate ab Idolothytis pessimo fratrum exemplo non se abstinerent. Acerrime in incestuosum, qui focrum suam duxerat, invehitur, nec illis etiam parcit, qui causas coram secularibus judicibus agitandas susciperent, quique recepto aliquo divinitus dono, tuebant. Carpit tandem abusus in coetibus gliscentes, in quibus verba faciendi pruritus, ne foeminis quidem exceptis, omnes tenebat. Post hæc monita quædam ad mores dirigendos aptissima, subjungit. Hanc epistolam Ephesi datam, Stephanas, Fortunatus, & Achaicus detulerunt. Nec multo post alias ex eadem urbe ad Galatas litteras dedit, proprio charactere exaratas, quum ceteras Amanuensibus dictare consuevisset. Quum enim Galatas ab ipso olim institutos, mali quidam doctores, a recto avertissent, Legalium observantiam, circumcisionemque ad salutem prorsus necessariam esse dictitantes; Apostolus his litteris munus suum magnificis sane verbis elevat, simulque vivissimis coloribus malos illos doctores depingit, congestisque Scripturæ testimoniis, Fideles a jugo legis liberos esse oportere, demonstrat. Sed jam reliquas PAULI in Ephesi civitate res gestas, antequam ex Asia discederet, persequamur.

(a) *Actor. XIX. 19.*

(b) *Ibid. versu 21.*

ANNO DOMINI LIV.
S. PETRI Pontificatus Romani 13.
CLAUDII Cæsaris 14.

Consules (MARCUS ASINIUS MARCELLUS,
MANIVS AGILIUS AVIOLA.

Interea perturbato Ephesinæ Ecclesiæ statu, concitatisque per Demetrium quendam Argentarium, vilem quidem hominem, sed truci eloquentia præcipitem, & avaritia infamem, petulantium civium animis; (faciens enim ades argenteas Dianæ, præstabat artificibus non modicum questum, Actor. XIX. 24.) tota passim urbe proclamari coeptum; a PAULO quotidiano reddito exsui inopes, improbante simulacra Deorum mortali fabricata manu, revocari ab Dianæ cultu non Ephesinos modo, sed universam Asiam: nihil hoc Asiæ gravius, nihil luctuosius, privari vetustissimo numine vetustissimam urbem virginea fundatam manu, emporiumque populorum cis Taurum incolentium Asiam; corruisse quondam inclytum templum Chersiphori opus, insania Heroftrati, rursus majori magnificentia cuncta ab Asia 10. & XX. annorum spatio restitutum Chrimocratis ingenio, ad illam usque diem tot bellis inviolatum, intactumque Macedonum inter Romanaque arma, nunc unius ignoti hominis voce dehonestari, pollui, temerari, excindique. Quibus vocibus exarsere audientium animi, vastoque murmure Magna Diana Ephesorum invocantium consernati proruere; factoque impetu Gajum atque Aristarchum Macedones PAULI comites, in theatrum attraxere (a). Quo-

(a) Theatra ingentes erant arc in semicirculum constructa, frequentissima multitudini continenda, apta, eaque in urbibus, in quibus commodior non suppetebat locus, civilibus cætib; cogendis inferviebant. Porro Gajus, vel Cajus vir erat facile Macedo, cui id honoris contigit, ut hospitem haberet PAULUM Corinthi, ubi ades habebat constitutas.

An autem hic idem sit, ad quem Joannes tertiam epistolam dedit, statui non potest. Tillemontius & Calmetus alium ab alio distinguunt, illumque, de quo in Actis sermo, Episcopum Thessalonicae agere potuisse existimant, juxta traditionem ab Origene recitatam in epist. ad Romanos, quum alterum, qui pariter PAULO adhaesit Episcopum Pergami in Asia constituta

Quorum infortunium graviter ferente PAULO, volenteque prodiere in publicum & alloqui populum, non permiserunt discipuli, & nota multorum nobilium auctoritas, qui juncti Apostolo familiaritate, popularem impetum extimescebant: trahendam moram, & iniiciendam cunctationem, dum concitata radibus in animis rabies languesceret, judicare: contra nonnulli eundem obviam furori, & devoto pectore excipienda tela, nec inermem plebem timendam, sentire: plures, rem ignorantes, fluctuare animis: universos ingens metus occuparat: Quum in medium tractus quidam Alexander, & silentium manu poscens, rationem facti reddere enititur. Quem ut cognoverunt Judeum esse, vox facta una est omnium, quasi per horas duas clamantium; Magna Diana Ephesorum (a). Ceterum ad populi conspectum descendente apparitore, Romana gestante insignia, languentibus jam multitudinis animis, ac tumultu deservescente, rursus Alexander permodeste loquutus, nostris nihil in magnam Dianam peccasse urbis præsidem, Jovisque prolem, nec ullo eos attineri piaculo, ait: atque ita frenato populi motu, nostri haud incerto discrimini eximuntur. Quos ad se evocatus PAULUS, quum ad bene vivendum esset adhortatus, in Macedoniam proficiscitur: qua lustrata confirmatisque Christianorum animis, per Aegeum mare in Græciam descendit, tresque ibi menses demoratus, quum Syriam cogitaret, frustæ illi a Judæis infidiæ, commutato consilio, in Macedoniam averterunt. Quamobrem, scripta altera ad Corinthios epistola (b), per dies quinorum Philippos acce-

R 2 fit.

stituat author Constitutionum Apostolicarum lib. 7. cap. 46.

Aristarchus alter erat vir Macedo Thessalonica oriundus, qui PAULUM Ephesum comitatus, ibi toto biennio substitit, pericula cum illo & Apostolici muneris labores tolerans. Epheso cum Apostolo digressus, cum eodem primum in Græciam, inde in Asiam, postea in Judæam, & ex Judæa Romam venit. Adoni & Romano Martyrologio est Thessalonicensium Episcopus; sed a Græcis

Apamæa in Syria Episcopus constituitur, quem & capite diminutum sub Nerone ferunt, statim post PAULUM, cui constanti fide adhaesisse comitem asserunt. Nomen Aristarchi scriptus in Epistolis Apostoli occurrit.

(a) Vide Actor. cap. XIX. a versiculo 25. usque ad 34.

(b) Huic epistolæ deferendæ missus est Titus, ipsique additus alter frater, quem alii Silam, alii Barnabam, alii tandem Lucam fuisse credunt. In ea Paulus pluri-

AE R A E
Vulgaris
Anno 54.

fit, nec multo post Sopatre, Aristarcho, Secundo, Gajo Derbeo, Timotheo, Tychicho, Trophimoque sibi adjunctis, Troademque praemissis, uno secum Luca (cujus magna in conscribendo Evangelio rebusque gestis Apostolorum extitit, praeter sanctitatem, gloria) retento, Philippis solvens, Troadem Helleponto adjacentem, insignem urbem, pervenit; septemque ibi dies commoratus, ut Oppidanorum ardori satisfaceret, quum profecturus in crastinum disputaret a coena cum sodalibus, in longum protracto sermone, Eutychem adolescentem gravi oppressum somno, prolapsamque e celso in terram loco, sive ut Lucas ait, de tertio coenaculo deorsum, sublatumque mortuum, incumbens super eum, mediumque complexus, a morte revocavit, viventemque sociis reddidit, Act. xx. 9. Igitur Luca sociisque in Asson navigantibus, quum ipse per terram pedibus iter fecisset, socios in Asson convenit, navemque conscendens, recto cursu Mitylenem contendit; inde Chium, e regione, octo fere stadiis a Lesbo distantem praetervectus, Samum in Insulam Neptuni Junonisque delubris illustrem, mox Miletum Didymaei Apollinis fano claram urbem attigit. Proposuerat enim PAULUS, (inquit illius itineris comes scriptorque Lucas) trans navigare sive praeterire Ephesum, ne qua mora illi fieret in Asia. Festinabat enim, si possibile sibi esset, ut diem Pentecostes faceret Jerosolymis, Act. xx. 1. A Mileto autem mittens Ephesum, accersiri illius Ecclesiae majores natu placuit. Qui ubi ad eum convenere, multa de discessu, multa etiam de charitate, qua per tot in Asia moratus annos, usus fuisset, verba fecit (a), commemoratis passim Judaeorum insidiis, susceptisque laboribus: praedicasse ubique CHRISTI nomen, docuisse Judaeos ethnicosque, nec in alterius fortunam unquam conjecisse oculos, aut aliquid abstulisse: ita cunctis se exhibuisse, ut nemo jure de eo queri possit: modo petiturum Hierosolymam, etiam probe nosce-

plurimum contra malos doctores, famae suae apud Corinthios detrahentes, invehitur. Suum proinde munus offerens, meritis etiam de gestis suis laudes, quamquam non sine insita ipsi moderatione, prosequitur. Revelationes suas, alienum a cupiditatibus animum, persecutiones, & exanthelatos a se labores commemorat. Hortatur

inde Corinthios, ut debitas poenas de suis ipsi criminibus expectant, ne quum ipse venerit, flagellum excutere cogatur; veniaque incestuoso impertita, eosdem monet, ut suo Corinthum adventu elemosynas praesto habeant.

(a) Vide idem Act. caput xx. a commate 18. usque ad 36.

nosceret infestissimos sibi Judaeorum animos, nihil tamen se formidare illorum insidias, aut cruciatus: scire etiam se, post discessum suum ruituros in gregem lupos rapaces, & non mediocre discrimen piis mentibus allaturos: cernere etiam futuram tempestatem, exurgentemque ambitionem: proinde se illos etiam atque etiam hortari, ut excubarent, sibi que attendent, atque universo gregi, in quo eos Spiritus Sanctus posuerat Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo (a): nec eos omnes (per quos transverat praedicans regnum Dei) amplius faciem suam visuros confirmat; moxque positus genibus suis oravit cum omnibus illis, ac fausta Ecclesiae precatus, ad navem progredi coepit. Tunc sublato circumstantium gemitu, obortisque lacrymis (in ima quippe pectoris, PAULI verba penetrarant; illaque praecipue vox audientium animos veluti telum perfrinjerat, quum se numquam posthac ab illis visum iri confirmasset) ruere omnes in amplexum, super collum procumbere, exoculari, & se demisse commendare. At PAULUS

R 3

nequa-

(a) Observat apposite Calmetus Comment. in hunc locum, doceri ab Apostolo, Episcopos positos esse regere Ecclesiam Dei, non quod Episcopis singulis universae Ecclesiae regimen commissum sit, sed quod singulis Ecclesiis, singuli sunt Episcopi constituti. „ Ec-
„ clesis omnibus (prosequitur
„ doctissimus interpret) unicum
„ est caput JESUS CHRISTUS, cu-
„ jus vicibus in Terris tamquam
„ visibilia Capita, successores PE-
„ TRI in Ecclesia Romana fun-
„ guntur. Ordinem Episcopalem
„ Sanctus Spiritus instituit, to-
„ tamque Ecclesiam Jesus Chri-
„ stus sanguine suo ita compara-
„ vit ac redemit, uti sponsus,
„ qui pretio sanguinis sui spon-
„ sam emit. Alludere hic vide-
„ tur Apostolus ad consuetum He-
„ braeorum morem, uxores emen-
„ tium, sive collata pecunia, sive

„ praestita parentibus illarum ser-
„ vitate. Nihil est aptius exci-
„ tando amoris & studio Episco-
„ porum erga Ecclesias, quam se
„ id meditentur: Fideles omnes,
„ ex quibus Ecclesia coalescit,
„ Dei sanguine redemptos esse,
„ cujus Sanguinis profanationem
„ vel neglectum, supremus iudex
„ Christus extrema Judicii die
„ ex illis exquiret. Episcopi in
„ hoc versiculo unum idemque sunt
„ cum majoribus natu, vel Presby-
„ teris versiculi 17. Quamquam
„ discreta semper & distincta o-
„ lim & nunc pariter sunt munia
„ Presbyterorum & Episcoporum;
„ nomina tamen saepe apud Vete-
„ res res miscebantur. Vide epist.
„ ad Philipenses 1. 1. nostrumque
„ in Cortesii lib. 2. de Romano iti-
„ nere, &c. Commentarium, nota
„ 33. pag. 108. & seqq.

AE R A E
Vulgaris
Anno 54.